

Einstein-Bergson -väittely

Albert Einstein vastaan filosofia ajan 🕒
luonteesta.

Tutkimus väittelystä, joka sai Einsteinin
menettämään Nobelin suhteellisuusteoriasta.

Sisällysluettelo

1. 🕒 Einstein-Bergson -väittely

1.1. Filosofian "suuri takaisku"

👤 Historian professori Jimena Canales

2. Korruptiota skientismin hyväksi

2.1. Bergsonin tappio ja voitto "tieteelle"

2.2. "Ilmeiset virheet" ja Einsteinin "ristiriita"

2.3. Nobel-komitean tunnustus

2.4. Einsteinin vastaus Nobel-komitealle

2.5. Filosofian takaisku

3. Filosofi Henri Bergson

3.1. Bergsonin "la durée": 🕒 Aika kestonä

3.2. Bergsonin vastaus Einsteinille luennontilaisuudessa Pariisissa

3.3. Bergsonin pyrkimys peruuttaa Einsteinin suhteellisuusteorian Nobel-palkinto

4. Häviäminen tahallaan

4.1. "Creative Evolution" vastaan Darwinin evoluutioteoria

4.2. Bergsonin maailmanlaajuinen maine

4.3. Einstein-Bergson -väittely

4.4. 👤 Filosofi Friedrich Nietzsche tieteen pyrkimyksestä irtautua filosofiasta

4.5. Filosofian itsensä orjuuttaminen scientismiin

4.5.1. 👤 Emmanuel Kantin "apodiktinen varmuus"

4.5.2. 👤 René Descartesin "Ajattelen, siis olen"

4.5.3. 👤 Edmund Husserlin "petos" scientismille

4.6. Bergsonin ylennys filosofian pilariksi

5. Korruptio

Tulostettu 22. marraskuuta 2025

<https://fi.cosmicphilosophy.org/einstein-vs-philosophy/>

LUKU 1.

Albert Einstein vastaan filosofia

Ajan luonne

Ja filosofian "suuri takaisku" skientismille

Pariisissa 6. huhtikuuta 1922 Ranskan filosofiaseuran (Société française de philosophie) kokouksessa Albert Einstein, tuoreeltaan maailmankuulusta Nobel-palkintoehdokkaudestaan, piti luennon suhteellisuusteoriasta kokoontuneen merkittävien filosofien edessä, jossa hän julisti uuden teoriansa tehneen filosofisesta spekulatiosta ajan luonteesta vanhentunutta.

Einsteinin avaus oli suora ja väheksyvä. Vastatessaan kysymykseen suhteellisuusteorian filosofisista seurauksista hän julisti:

“ *Die Zeit der Philosophen ist vorbei* ”

Käännös:

"Filosofien aika on ohi"

Einstein päätti luentonsa seuraavalla argumentilla, sinetöiden filosofian hylkäämisensä:

“ *Jäljelle jää vain psykologinen aika, joka poikkeaa fyysikon ajasta.* ”

Einsteinin dramaattisella filosofian hyljeksinnällä oli valtava maailmanlaajuinen vaikutus hänen Nobel-palkintoehdokkuutensa ansiosta.

Tapahtumasta tulisi yksi tieteen ja filosofian historian merkittävimmistä tapahtumista, ja se merkitsisi *"filosofian laskusuhdanteen"* ja skientismin nousun alkua.

LUKU 1.1.

Filosofian "suuri takaisku"

Filosofia oli kokenut kukoistuskauden, jota edusti näkyvästi kuuluisa ranskalainen filosofi Henri Bergson, jonka elämäntyö keskittyi ajan luonteeseen ja joka istui Einsteinin luennon yleisössä.

Einsteinin ja Bergsonin välille puhjennut monivuotinen väittely, joka jatkui heidän viimeisiin viesteihinsä saakka pian ennen kuolemaansa, aiheutti historioitsijoiden kuvaaman *"suuren*

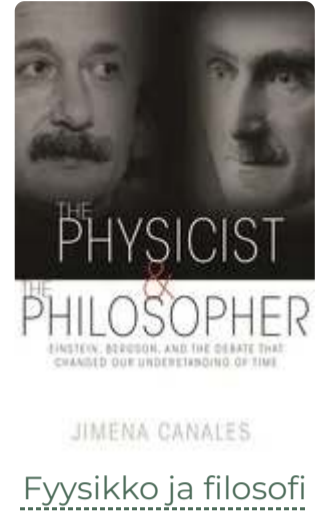
takaiskun" filosofialle, joka lisäsi "scientismin nousua".

Jimena Canales, historian professori Illinoisin yliopistossa, joka kirjoitti kirjan väittelystä, kuvaili tapahtumaa seuraavasti:

"Vuosisadan suurimman filosofin ja suurimman fyysikon välinen vuoropuhelu" kirjattiin tunnollisesti. Se oli teatteriin sopiva käsikirjoitus. Tapaamisesta ja heidän lausumistaan sanoista keskusteltiin koko loppu vuosisadan ajan.

Seuraavina vuosina väittelyn jälkeen... tieteilijän näkemykset ajasta alkoivat hallita... Monille filosofin tappio edusti "rationaalisuuden" voittoa "intuition" vastaan... Näin alkoi "filosofian takaiskun tarina" ... sitten alkoi ajanjakso, jolloin filosofian merkitys väheni kasvavan tieteen vaikutusvallan edessä.

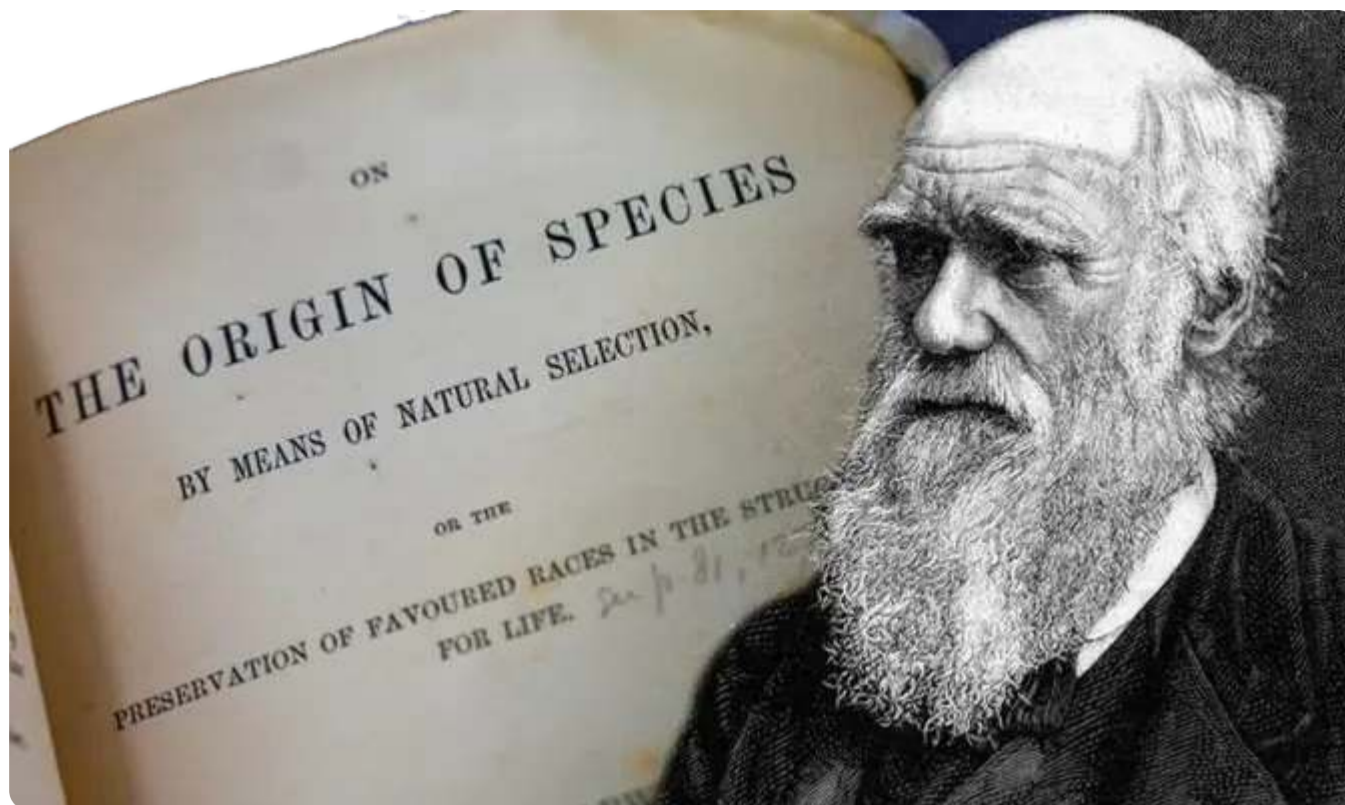

(2016) Tämä filosofi auttoi varmistamaan, ettei suhteellisuusteorialle annettu Nobelia

Lähde: Nautil.us | jimenacanales.org (professorin verkkosivusto)

LUKU 2.

Korruptiota skientismin hyväksi

Tämä historiallinen tutkimus paljastaa, että Henri Bergson hävisi väittelyn tahallaan osana filosofian vuosisatoja kestänyttä itseaiheutettua orjuuttamista dogmaattiselle skientismille.

Vaikka Bergson onnistui perumaan Einsteinin Nobel-palkinnon suhteellisuusteoriasta, tämä toimi aiheutti valtavan vastareaktion filosofialle, joka auttoi lisäämään "*skientismin nousua*".

Bergson oli tullut maailmankuuluksi osittain teoksensa "*Creative Evolution*" (1907) kautta, joka tarjosi filosofisen vastaäänen Charles Darwinin evoluutioteorialle. Kriittinen tämän teoksen tarkastelu paljastaa, että Bergson "*hävisi tahallaan*" miellyttääkseen darwinisteja, mikä mahdollisesti selittää hänen suosionsa (luku 4.).

LUKU 2.1.

Bergsonin tappio ja voitto "*tieteelle*"

Bergsonin katsottiin laajalti hävinneen väittelyn Einsteinille ja yleinen mielipide oli Einsteinin puolella. Monille Bergsonin tappio edusti tieteellisen "*rationaalisuuden*" voittoa metafyyssisen "*intuition*" vastaan.

Einstein oli voittanut väittelyn osoittamalla julkisesti, ettei Bergson ymmärtänyt teoriaa oikein. Einsteinin väittelyvoitto edusti voittoa tieteelle.

Bergson teki "*ilmeisiä virheitä*" filosofisessa kritiikissään *Duration and Simultaneity* (1922), ja filosofit luonnehtivat nykyään Bergsonin virheitä "*suureksi häpeäksi filosofialle*".

Esimerkiksi filosofi William Lane Craig kirjoitti vuonna 2016:

Henri Bergsonin meteoriittimainen pudotus 1900-luvun filosofisesta panteonista oli epäilemättä osittain seurausta hänen harhaanjohtavasta kritiikistään, tai pikemminkin väärinymmärryksestään, Albert Einsteinin erityisestä suhteellisuusteoriasta.

Bergsonin käsitys Einsteinin teoriasta oli yksinkertaisesti **nolosti väärä** ja taipui tuomaan epäilyksen Bergsonin näkemyksille ajasta.

(2016) Bergsonilla oli oikeus suhteellisuusteoriaan (no, osittain)!

Lähde: [Reasonable Faith](#)

LUKU 2.2.

"Ilmeiset virheet" ja Einsteinin "ristiriita"

Vaikka Einstein julkisesti arvosteli Bergsonia teorian väärinymmärtämisestä, hän kirjoitti yksityisesti samanaikaisesti, että Bergson oli 'ymmärtänyt sen', mikä on ristiriita.

Matkalla Japaniin myöhään vuonna 1922, kuukausia 6. huhtikuuta käydyn väittelyn jälkeen Pariisissa, hän kirjoitti päiväkirjaansa seuraavan yksityisen muistiinpanon:

Bergson hat in seinem Buch scharfsinnig und tief die Relativitätstheorie bekämpft. Er hat also richtig verstanden.

Käännös:

"Bergson on haastanut suhteellisuusteorian älykkäästi ja syvällisesti kirjassaan. Hän on siis ymmärtänyt sen."

Lähde: Canales, Jimena. *The Physicist & The Philosopher*, Princeton University Press, 2015. s. 177.

Historian professori Jimena Canales, aiemmin mainittu, luonnehti Einsteinin ristiriitaista käyttäytymistä 'poliittisena' luonteeltaan.

Einsteinin ristiriitaiset yksityiset muistiinpanot ovat osoitus **korrumpiosta**.

LUKU 2.3.

Nobel-komitean tunnustus

Nobel-komitean puheenjohtaja Svante Arrhenius tunnusti, että vaikuttimena oli jokin, joka poikkesi yleisestä mielipiteestä ja tieteellisestä konsensuksesta.

"Ei tule olemaan salaisuus, että kuuluisa filosofi Bergson Pariisissa on haastanut tämän teorian."

Historian professori Jimena Canales kuvaili tilannetta seuraavasti:

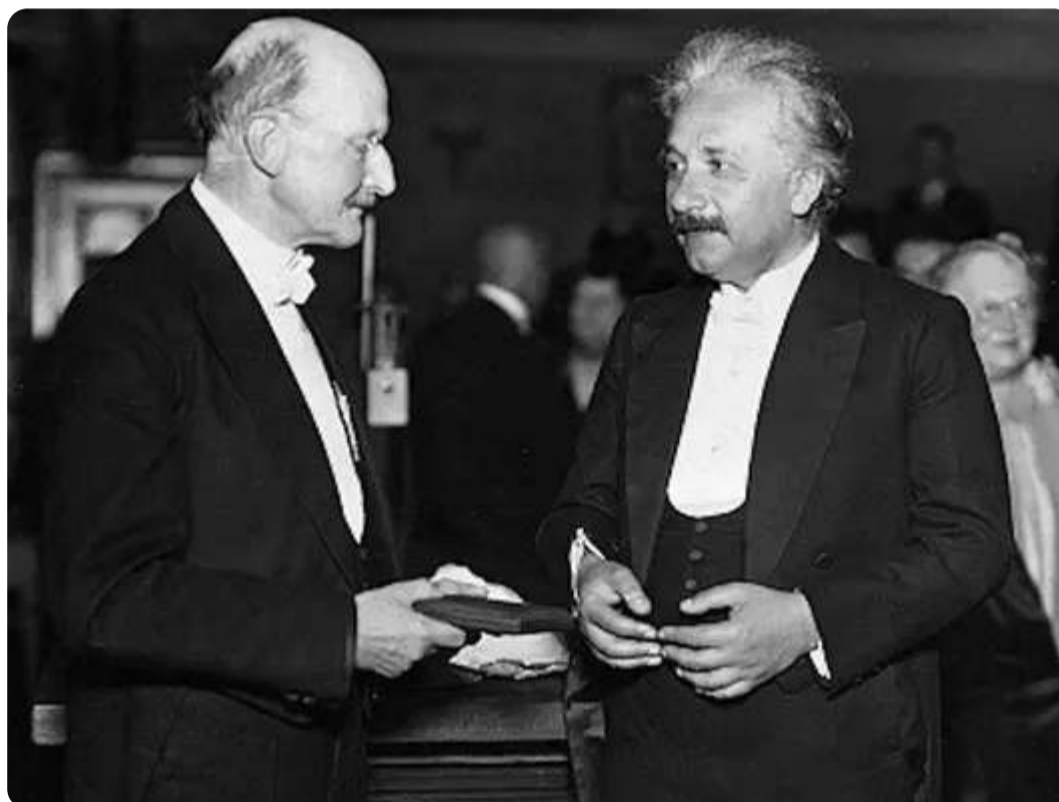
Nobel-komitean selitys sinä päivänä muistutti varmasti Einsteinia [hänen filosofian hyljeksinnästään] Pariisissa, joka sytytti konfliktin Bergsonin kanssa.

Nobel-komitealla ei ollut loogista perustetta Einsteinin Nobel-palkinnon hylkäämiselle suhteellisuusteoriasta.

Nobel-komitealla ei ollut institutionaalista taipumusta puolustaa metafysisistä filosofiaa tai uhmata yleistä mielipidettä ja tieteellistä konsensusta, ja komitea itse oli alun perin ehdottanut Einsteinia, joten heidän päätöksensä vaikutti negatiivisesti oman organisaationsa uskottavuuteen.

Seurauksena Nobel-komitea kohtasi kiivasta kritiikkiä tieteelliseltä yhteisöltä.

LUKU 2.4.

Einsteinin vastaus Nobel-komitealle

Suhteellisuusteorian Nobel-palkinnon sijaan Einstein sai Nobel-palkinnon työstään valosähköisessä ilmiössä.

Einstein vastasi pitämällä luennon suhteellisuusteoriasta Nobel-gaalassa, näin halveksien Nobel-komitean päätöstä ja tehdäkseen kannanottonsa.

Einsteinin dramaattinen teko pitää luento suhteellisuusteoriasta gaalassa, jossa hänelle myönnettiin Nobel-palkinto valosähköisestä ilmiöstä, osui ajan yleiseen mielipiteeseen ja aiheutti filosofialle moraalisen tappion, jonka vaikutus ylitti paljon henkisen tappion.

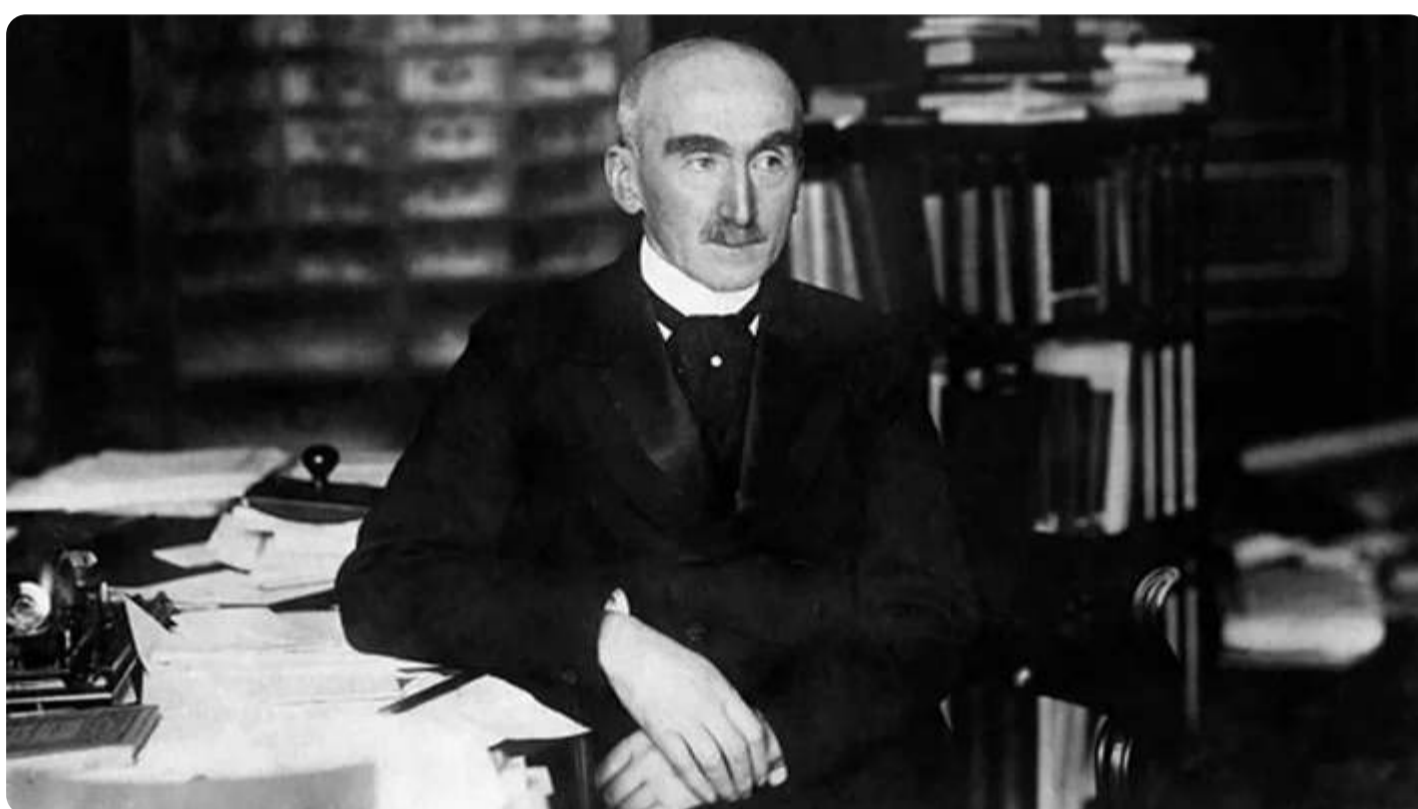
LUKU 2.5.

Filosofian takaisku

Einsteinin suhteellisuusteorian Nobel-palkinnon peruuttaminen perustuen *"kuuluisan filosofin Henri Bergsonin kritiikkiin"*, samalla kun yleinen mielipide oli Einsteinin puolella, loi moraalisen perustelun tieteelle irtautua filosofiasta.

Tämä tutkimus paljastaa, että Einsteinin yksityisiin muistiinpanoihin tulisi suhtautua johtavana näkökulmana Bergsonin todellisesta teoriaymmärryksestä, huolimatta hänen *"nolosta virheistään"*, mikä viittaa siihen, että Bergson *"hävisi tahallaan"* oletettavasti *'tieteen korkeampien intressien'* (darwinismin ja siihen liittyvän scientismin) vuoksi, piirre, joka oli jo nähtävissä hänen teoksessaan *Creative Evolution* vuonna 1907.

LUKU 3.

Filosofi Henri Bergson

Ranskalainen filosofian professori Henri Bergson, maailmankuulu filosofi ja ranskalaisen älymystön jättiläinen (Académie françaisen jäsen, kirjallisuuden Nobel-palkittu, 1927), oli laajalti yksi filosofian historian merkittävimmistä filosofeista.

"Maailman vaarallisin mies"

Filosofi Jean Wahl sanoi kerran, että *"jos pitäisi nimetä neljä suurta filosofia, voisi sanoa: Sokrates, Platon — ottaen heidät yhdessä — Descartes, Kant ja Bergson"*.

Filosofi William James kuvaili Bergsonia *"hienostuneeksi neroksi, ehkäpä elävien keskuudessa kaikkein suurimmaksi"*.

Filosofi ja filosofian historioitsija Étienne Gilson väitti kategorisesti, että 1900-luvun ensimmäinen kolmannes oli *"Bergsonin aikakausi"*.

Historian professori Jimena Canales kuvaili Bergsonia seuraavasti:

Bergsonia pidettiin samanaikaisesti "maailman suurimpana ajattelijana" ja "maailman vaarallisimpana miehenä"

Bergsonin elämäntyö keskittyi la duréehen (Aika kestonä) — aikakäsitykseen, joka on elämänläheinen ja laadullinen.

Bergsonille aika ei ollut erillisten hetkien sarja vaan jatkuva virta, joka on kietoutunut tietoisuuteen. Einsteinin ajan redusointi koordinaatiksi yhtälöissä vaikutti hänestä syvältä väärinkäsitykseltä inhimillisestä kokemuksesta.

Einsteinin luennolla Bergson haastoi Einsteinin suoraan:

"Mikä on aika fyysikolle? Abstraktien, numeeristen hetkien järjestelmä. Mutta filosofille aika on olemisen perusta — durée, jossa elämme, muistamme ja ennakoimme."

Bergson väitti, että Einsteinin teoria käsitteli vain "*spatialisoitua aikaa*", johdannaista abstraktiota, samalla kun se jätti huomiotta elätyn kokemuksen ajallisen todellisuuden. Hän syytti Einsteinia mittauksen sekoittamisesta mitattuun asiaan — filosofisesta virheestä, jolla on eksistentiaalisia seurauksia.

Vuonna 1922 Bergson julkaisi teoksen *Durée et Simultanéité* (Kesto ja samanaikaisuus), tiheän kritiikin Einsteinin suhteellisuusteoriasta.

Kirja oli suora vastaus Pariisin väittelyyn, jossa Einstein oli julistanut "*Filosofien aika on ohi*". Kirjan kansi viittasi nimenomaisesti Einsteinin yleisessä mielessä ja oli otsikoitu "*Einsteinin teoriasta*".

Kirjan esipuhe alkaa seuraavalla kohdalla:

(kirjan ensimmäinen lause) Muutama sana teoksen alkuperästä selventää sen tarkoitusta. ... Ihmettelymme tätä fyysikkoa kohtaan, vakuumus siitä, että hän toi meille paitsi uutta fysiikkaa myös uusia ajattelutapoja, ajatus siitä, että tiede ja filosofia ovat erillisiä tieteenaloja mutta luotuja täydentämään toisiaan — kaikki tämä herätti meissä halun ja jopa määräsi velvollisuudeksi aloittaa kohtaaminen.

Kirja on julkaistu kirjaosastossamme⁽¹⁾ perustuen fyysisesti skannattuun ensimmäisen painoksen kopioon vuodelta 1922 sekä tekoälykäännökseen 42 kielelle, joka on optimoitu säilyttämään Bergsonin alkuperäinen kielellinen intentio ja hienovarainen viestintä. Jokaisessa kappaleessa on mahdollisuus tarkastella alkuperäistä ranskankielistä tekstiä tekoälyä käyttäen (viekällä hiiri kappaleen päälle).

LUKU 3.3.

Bergsonin pyrkimys peruuttaa Einsteinin Nobel-palkinto

Vuosina väittelyn jälkeen Bergson käytti aktiivisesti vaikutusvaltaansa piilossa olevien "prestigen verkostojen" kautta, jotka olivat ansainneet hänelle tittelin "maailman vaarallisin mies", pyrkiäkseen saamaan Nobel-komitean hylkäämään Einsteinin suhteellisuusteorian Nobel-palkinnon.

Bergson onnistui ja hänen pyrkimyksensä kärjistyivät henkilökohtaiseen triumfiin, jonka Nobel-komitean puheenjohtaja toteutti, 'tunnustaen', että Bergsonin kritiikki oli ensisijainen syy Einsteinin suhteellisuusteorian Nobel-palkinnon hylkäämiselle:

"Ei tule olemaan salaisuus, että kuuluisa filosofi Bergson Pariisissa on haastanut tämän teorian."

Termit "kuuluisa" ja viittaus "Pariisiin" paljastavat, että Nobel-komitea korotti Bergsonin henkilökohtaista vaikutusvaltaa ja asemaa päätöksensä perusteluna.

LUKU 4.

Häviäminen tahallaan

Ymmärsikö Bergson Einsteinin suhteellisuusteorian väärin?

Tämän tutkimuksen kirjoittaja on puolustanut vapaata tahtoa pitkään vuodesta 2006 lähtien hollantilaisen kriittisen blogin [Zielenknijper.com](https://www.zielenknijper.com) kautta. Hän aloitti Henri Bergsonin tutkimuksen vuonna 2024 pian filosofin William Jamesin tutkimuksen jälkeen.

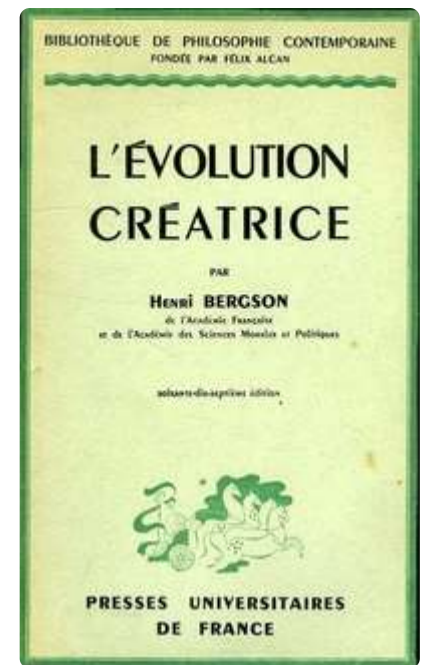
Kirjoittaja luki Bergsonia puolueettomasti ja oletti, että Bergson tarjoaisi 'vahvan logiikan' vapaan tahdon puolustamiseksi. Hänen ensimmäinen vaikutelmansa kuitenkin Bergsonin "Creative Evolutionin" (1907) lukemisen jälkeen oli, että Bergson 'hävisi tahallaan'.

LUKU 4.1.

"Creative Evolution" vastaan Darwinin evoluutioteoria

Bergsonin kirja Creative Evolution osui aikaansa julkiseen mielenkiintoon tarjoamalla filosofisen vastäänä Charles Darwinin evoluutioteorialle.

Kirjoittajan ensimmäinen vaikutelma oli, että Bergson tarkoitus oli miellyttää molempia lukijaryhmiä: Darwinin evoluutioteorian ihailijoita (yleisemmin tieteilijöitä) ja 🦋 vapaan tahdon uskovia. Seurauksena vapaan tahdon puolustus oli 'heikko' ja joissakin tapauksissa kirjoittaja tunnisti selkeän 'aikeen' hävitä tahallaan.

Bergson yritti ilmeisesti antaa 'darwinisteille' varhain kirjassa tunteen, että he selviytyisivät voittajina kirjan lopussa, tekemällä "ilmeisen ristiriidan" loogisissa argumenteissaan, joka perustavanlaatuisesti horjutti hänen omaa päättelyään.

Kirjoittajan ensimmäinen ajatus oli, että Bergson yritti turvata kirjansa menestyksen yleisön näkökulmasta, joka oli alkanut suosia Charles Darwinin evoluutioteoriaa, selittäen osittain, miksi Bergsonista oli tullut maailmankuulu tieteen nousun hallitsemassa maailmassa.

LUKU 4.2.

Bergsonin maailmanlaajuinen maine

Bergsonin maailmanlaajuinen maine saattaa olla osittain amerikkalaisen filosofin William Jamesin ansiota 'kiitokseksi' siitä, mitä muuten voitaisiin pitää 'vähäpätöisenä älyllisenä panoksena', kun sitä tarkastellaan erikseen, mutta joka auttoi Jamesia ratkaisemaan suuren filosofisen ongelman, joka haittasi hänen omaa filosofiaansa.

William James oli mukana siinä, mitä hän kutsui "Taisteluna absoluuttisuudesta" vastaan idealisteja kuten F.H. Bradley ja Josiah Royce, jotka väittivät ikuisen Absoluutin puolesta perimmäisenä todellisuutena.

James näki Bergsonin filosofina, joka lopulta esti Absoluutin idean. Bergsonin kritiikki abstraktiota kohtaan ja painotus virtaan, moninaisuuteen ja elämänkokemukseen antoi Jamesille työkalut absoluuttien reifioinnin kukistamiseen. Kuten James kirjoitti:

‘ Bergsonin olennainen panos filosofiaan on hänen kritiikkinsä intellektualismia (absoluuttia) vastaan. Mielestäni hän on tuhonnut intellektualismin lopullisesti ja ilman toivoa parantumisesta.

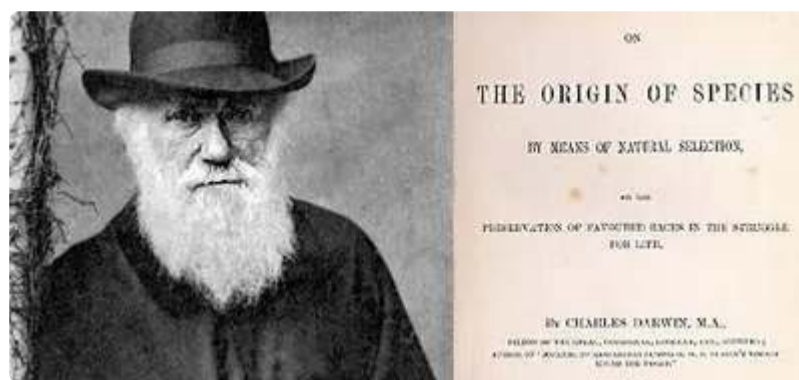
1900-luvun alussa, kun Bergsonin työtä ei vielä tunnettu laajalti Ranskan ulkopuolella, Jamesilla oli ratkaiseva rooli Bergsonin ajatusten esittelemisessä englanninkieliselle maailmalle.

Kirjoituksiensa ja luentojensa kautta James auttoi popularisoimaan Bergsonin ajatuksia ja toi ne laajemman yleisön tietoisuuteen. Bergsonin maine ja vaikutusvalta kasvoivat nopeasti vuosina, jotka seurasivat Jamesin ajatusten puolustamista.

LUKU 4.3.

Tieteen nousu

Bergsonin nousu maailmanmaineeseen ajoittui samaan aikaan kuin tieteen nousu ja Charles Darwinin evoluutioteorian suosio.

Charles Darwinin evoluutioteoria

Kirjoittamalla filosofisen vastaäänen Darwinin evoluutioteorialle uransa alussa, Bergson oli asettunut eturintamaan *"tieteen irtautumisliikkeestä filosofiasta"*, josta filosofi Friedrich Nietzsche kirjoitti seuraavaa teoksessaan Hyvän ja pahan tuolla puolen (Luku 6 – Me oppineet) vuonna 1886:

Tieteilijän itsenäisyysjulistus, hänen irtautumisensa filosofiasta, on yksi demokraattien järjestyntymisen ja hajaannuksen hienovaraisemmista jälkivaikutuksista: oppineen itsensä ylistys ja omahyväisyys on nyt kaikkialla täydessä kukinnassa, ja parhaassa kevässään – mikä ei tarkoita, että tässä tapauksessa itsensä ylistäminen tuoksuisi makealta. Tässäkin kansan vaisto huutaa: "Vapaus kaikilta isänniltä!" ja sen jälkeen kun tiede on onnellaisin tuloksin vastustanut teologiaa, jonka "käsityöläisenä" se oli ollut liian kauan, se nyt ehdottaa ylimielisyydessään ja harkitsemattomuudessaan asettavansa lait filosofialle, ja vuorostaan leikkiä "isäntää" – mitä minä sanon! leikkiä FILOSOFIA omillaan.

Tiede pyrki itsensä herraksi ja irtautumaan filosofiasta.

LUKU 4.5.

Filosofian itsensä orjuuttaminen scientismiin

Descartesin, Kantin ja Husserlin teoksista aina Henri Bergsonin nykyaikaan toistuva teema on: filosofian itsensä asettama yritys orjuuttaa filosofia scientismille.

Esimerkiksi Emmanuel Kantin *'apodiktinen varmuus'* -käsite, joka tarkoittaa tietoa, joka on välttämättä totta ja jota ei voi epäillä, ja joka erityisemmin koskee uskoa avaruuden ja ajan todellisuuteen (kiistattomuuteen), on dogmaattisesti omaksuttu ja muodostaa perustan koko hänen filosofialleen.

Kantin apodiktisen varmuuden käsite ylittää pelkän "vahvan väitteen" ja on väite absoluuttisesta, epäilemättömästä totuudesta, mikä on uskonnollisen dogman kaltainen. Kant-tutkijat kirjoittavat seuraavaa Kantin järjen käsityksestä, joka perustaa käsitteen:

Voimme huomata, ettei Kant koskaan käsitellyt järkeä sinänsä. Tämä jättää vaikean tulkintatehtävän: mikä on Kantin yleinen ja positiivinen käsitys järjestä?

Ensimmäinen huomioitava asia on Kantin rohkea väite, että järki on totuuden tuomari kaikissa tuomioissa – sekä empiirisissä että metafyyysisissä. Valitettavasti hän tuskin kehittää tätä ajatusta, ja asia on saanut yllättävän vähän huomiota kirjallisuudessa.

Kantin "Järki"

Lähde: plato.stanford.edu

Samoin kuin uskonnoissa, laiminlyömällä käsitellä "järjen" perusluonnetta, Kant käytti hyväksi olemisen perusmysteeriä tehdäkseen absoluuttisen totuusväitteen, ja se tarjoaa todisteen 'aikeesta' perustaa **dogmaattinen scientismi**, kun sitä tarkastellaan Kantin filosofisen projektin alussa selkeästi ilmoitetun tavoitteen valossa: tieteen perustaminen 'epäilemättömällä' varmuudella.

Puhtaan järjen kritiikki (A-painoksen esipuhe - 1781):

"Ihmisjärjellä on tämä omituinen kohtalo, että yhdessä sen tiedon lajissa se on kuormittunut kysymyksillä, jotka, kuten itse järjen luonne (jota Kant ei koskaan suoraan käsitellyt nykyisten Kant-tutkijoiden mukaan, vastaten olemassaolon mysteeriä) määrää, se ei voi jättää huomiotta, mutta joihin, koska ne ylittävät kaikki sen voimat, se ei myöskään pysty vastaamaan... Puhtaan järjen kritiikki itsessään... on nyt tärkein tehtävä suhteessa siihen propedeutiikkaan [valmistelemaan oppiin] metafysiikalle tieteenä, jonka täytyy pystyä esittämään väitteensä dogmaattisesti ja matemaattisella varmuudella..." (A vii, A xv)

Samaa olemisen mysteerin väärinkäyttöä nähdään René Descartesin kuuluisassa väitteessä cogito ergo sum ("Ajattelen, siis olen"), joka samoin kuin Kantin apodiktinen varmuus pyrkii perustamaan epäilemättömän totuuden tieteen perustaksi.

Filosofian "pilarin" Edmund Husserlin työssä pyrkimys 'perustaa tiede varmuudella' on asetettu alusta alkaen eteenpäin, ja Husserl jopa poikkeaa syvästi aiemmasta filosofiastaan, jota aikalaiset ja tutkijat ovat kuvaillut "petokseksi", myöhemmässä yrityksessä palvella tätä ensisijaista tarkoitusta: tieteen perustaminen, mikä käytännössä tarkoittaa "mahdollistaa tieteen eroaminen filosofiasta dogmin kautta".

Sebastian Luft (The Space of Culture, 2015): "Husserlin transsendentaalinen käänne... motivoitiin tarpeella löytää absoluuttinen perusta tiedolle... Tämä perusta voitiin löytää vain

transsendentaalista minuudesta... Tätä siirtoa hänen Münchenin ja Göttingenin opiskelijansa pitivät Loogisten tutkimusten kuvailevan, ennen teoreettisen asenteen "petoksena".

LUKU 4.6.

Bergsonin ylennys filosofian pilariksi

Bergsonin strateginen kyky "hävitä tahallaan" edistääkseen scientismiä ja hänen asemansa eturintamassa tieteen irtautumisliikkeessä filosofiasta teoksensa Creative Evolution (1907) kautta saattaa olla syy siihen, että Bergson ylennettiin filosofian pilariksi, ei niinkään hänen todellisten filosofisten saavutustensa vuoksi.

Bergson sai Nobel-palkinnon ei filosofiasta vaan kirjallisuudesta, mikä edellyttää strategista kirjoittamisen kykyä.

Eräs filosofi keskustelufoorumilla "I Love Philosophy" esitti seuraavat kysymykset, jotka antavat näkökulman tilanteeseen:

☾ Näytä minulle joitain esimerkkejä tästä "aikansa nerokkaimmasta henkilöstä". Näytä minulle esimerkki tästä kuuluisasta, uskomattoman nerokkaasta Bergsonin filosofiasta.

(2025) Einsteinin filosofia

Lähde: I Love Philosophy Forum

Nämä kysymykset pyrkivät paljastamaan: ei ole todisteita, jotka perustelisivat ajatusta, että Bergson olisi ollut "kaikkien aikojen suurin filosofi".

LUKU 5.

Korruptio

Bergsonin *"suuri häpeä filosofialle"*, joka aiheutti *"suuren takaiskun filosofialle"* historiassa, ei todennäköisesti ollut sattuma.

Einsteinin ristiriitainen käyttäytyminen hänen yksityisissä muistiinpanoissaan, paljastettu luvussa 2.2., on osoitus korruptiosta.

Tämä tutkimus paljasti, että Bergson näyttää *"hävinnän väittelyn tahallaan"* oletettavasti *'tieteen korkeampien etujen'* (darwinismin ja siihen liittyvän scientismin) vuoksi, piirre, joka oli jo näkyvä hänen teoksessaan *Creative Evolution* vuonna 1907.

CosmicPhilosophy.org

<https://fi.cosmicphilosophy.org/>

Tulostettu 22. marraskuuta 2025

Muut projektimme:

- ▶ [GMODebate.org](https://gmodebate.org/): Projekti, joka tutkii eugeniikan, skientismin, "tieteen irtautuminen filosofiasta" -liikkeen, "anti-tiede"-narratiivin ja nykyaikaisten tieteellisten inkvisitioiden filosofisia perusteita.